

УДК 354.071.6

І. В. Патерило

*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ
ЗАСОБИ СПІВРОБІТНИЦТВА
МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА УКРАЇНОЮ**

Аналізуються основні джерела та механізми міжнародно-правового регулювання економічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом і державами-членами, здійснюється спроба визначити їх подальший розвиток.

Ключові слова: Європейський Союз, європейська інтеграція, міжнародне співробітництво, іноземні інвестиції, європейські принципи, зовнішньоекономічна політика.

Анализируются основные источники и механизмы международного правового регулирования экономического сотрудничества между Украиной и Европейским Союзом и государствами-членами, предпринимается попытка определить их дальнейшее развитие.

Ключевые слова: Европейский Союз, европейская интеграция, международное сотрудничество, иностранные инвестиции, европейские принципы, внешнеэкономическая политика.

There are analysed the main sources and mechanisms of international legal regulation of economic cooperation between Ukraine and the European Union and attempts to identify their further development.

Key words: the European Union, European integration, international cooperation, foreign investments, European principles, external economic policy.

З'ясування проблеми міжнародно-правових засад співробітництва України з Європейським Союзом має велике теоретичне і практичне значення. Наукове дослідження цієї проблеми допоможе глибше зрозуміти закономірності розвитку відносин між ними і більш реалістично вибудувувати відповідний вектор зовнішньоекономічної і зовнішньої політики в цілому.

Дослідженню відносин нашої держави з Євросоюзом приділили увагу серед інших такі науковці, як В. Будкін, І. Бурковський, О. Вишняков, В. Кредісов, В. Муравйов, А. Поручник тощо. Головну їх

увагу приділено загальноекономічним та політичним аспектам цього питання. Інший значний напрям становить проблематика гармонізації європейського і національного права України [3, с. 36–42].

Аналізуючи наукову літературу, доречно також визнати, що переважна її частина створювалася в часи занадто великих євроінтеграційних очікувань. А це не могло не позначитися на відповідних висновках і судженнях. Критичним підходам в оцінці механізмів правового регулювання економічного співробітництва між Україною та Євросоюзом приділено значно менше уваги [1]. Загальною метою цієї статті, урахувавши вищевикладене, є спроба заповнити прогалини у теоретико-правових знаннях щодо нормативних засад регулювання відносин між названими суб'єктами міжнародного права. Першим кроком у напрямку міжнародного співробітництва можна вважати підписання 16 червня 1994 р. Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС і державами-членами (УПС). Предмет її регулювання доволі широкий. Крім економіки він охоплює й питання політичного співробітництва, або «діалогу», у тому числі й на найвищому рівні. Унаслідок того, що УПС регулювала питання, що знаходяться за межами ексклюзивної компетенції ЄС, дана угода мала бути ратифікована не тільки європейськими співтовариствами, але й державами-членами. Цей процес закінчився лише на початку 1998 р. (1 березня). До ратифікації УПС діяла Тимчасова угода з торгівлі та питань, пов'язаних з торгівлею, котра набула чинності 1 лютого 1996 р. Вона складалася з норм УПС, які регулювали торгівлю товарами, тобто питання, віднесені до виключної компетенції Європейського Співтовариства.

Пакет правових документів УПС складався із самого тексту з преамбулою та 109 статтями, Протоколу про взаємну допомогу в митних питаннях, п'яти додатків та одного доповнення, спільних декларацій стосовно восьми статей УПС, обміну листами з питань створення компаній співтовариства в Україні, додаткових протоколів про приєднання до УПС нових членів ЄС та ін. Початковий термін дії Угоди був визначений у 10 років з автоматичним продовженням на один рік, якщо одна із сторін не сповістить іншу про свій намір денонсувати її (ст. 101). Перспектива розвитку УПС визначена ст. 4, згідно з якою Сторони після «подальшого просування України по шляху економічних реформ» мали б розглянути питання щодо початку переговорів про створення зони вільної торгівлі.

Норми стосовно економічного співробітництва між Сторонами містяться в частинах III УПС (Положення щодо торгівлі товарами), IV (підприємницька діяльність і інвестиції), V (положення щодо поточних платежів та капіталу), VI (конкуренція і захист інтелектуальної власності) та VII (співробітництво у сфері економіки, культури і фінансів).

Норми частини VI стосуються питань пересування робітників, заснування і діяльності компаній. Що стосується першого питання, то тут однозначно визнано пріоритет національного і комунітарного права Сторін та двостороннього регулювання. Що ж до компаній, то українським Співтовариство надавало режим найбільшого сприяння, а Україна – РНС або національний режим, залежно від того, який із них є кращим (ст. 30). УПС містить також цілий ряд винятків на користь однієї чи іншої Сторони у вказаній сфері. Важливе значення мають також положення про вільний рух капіталів із винятками у разі спричинення чи загрози спричинення серйозних труднощів для реалізації політики обмінного курсу валют або монетарної політики. У цій частині (V) відсутня вимога до Сторін надати режим найбільшого сприяння руху капіталів та поточним платежам.

Загальна оцінка УПС потребує додаткових досліджень. Як виглядає, вона не виключає критичного компоненту. Свого часу О. Вишняков звернув увагу на необгрунтовано жорстке правове трактування європейськими країнами українського законодавства в світлі положень УПС, недостатню чіткість окремих положень Угоди й відсутність зрозумілого та дієвого механізму розгляду й вирішення суперечок [2, с. 181]. До цього можна додати багато інших зауважень. До речі, й те, що насправді Україна та її суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності не отримали ніяких реальних переваг у жодній із сфер, що регулюються положеннями УПС.

Разом із вступом України до СОТ її економічне співробітництво з ЄС, у першу чергу торговельне, стало регулюватися багатосторонніми угодами Додатку 1 до Угоди про заснування СОТ. А ще раніше, у березні 2007 р., були розпочаті переговори стосовно всеосяжної, амбітної та інноваційної «нової посиленої угоди» між Україною та ЄС, яку дещо пізніше визначили як Угоду про асоціацію. Після набуття Україною членства у СОТ основна увага приділяється сторонами Угоді про поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ЗВТ) [5]. Наповнення майбутньої ЗВТ спрямоване на досягнення максимально можливої торговельно-економічної інтеграції України з Євросоюзом. Вона включатиме такі елементи, як лібералізація

торгівлі товарами (зокрема, аграрного сектора), послугами, вільний рух капіталу, зближення з ЄС у регуляторній та інших сферах, урегулювання суперечок, енергетика, сталий розвиток, державні закупівлі [4].

Окрему групу міжнародно-правових документів становлять фінансові угоди між Україною та ЄС, а також двосторонні угоди з питань фінансового співробітництва між нашою державою і державами – членами Євросоюзу.

Дещо самостійне місце займає договірно-правове співробітництво України з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), який був утворений згідно з Римським Договором про ЄЕС 1957 р. Між ними діє підписана 14 червня 2005 р. Рамкова угода. Відповідно до неї ЄІБ отримав право здійснювати передбачену його статусом діяльність на території України. Банк користується при цьому найбільш сприятливим режимом, який надається міжнародним фінансовим установам. Після цього з ЄІБ були укладені дві фінансові угоди.

На двосторонньому державному рівні найбільш інтенсивно фінансове співробітництво розвивається з ФРН. Запозичення, отримані Україною в рамках двох чинних угод з ФРН, призначені для підтримки малого та середнього бізнесу.

Важливого значення, особливо в останні роки, набуває співробітництво з ЄС в енергетичній галузі. Його розвиток пов'язується з перспективами членства України в Енергетичному Співтоваристві. Передумовами цього вважаються забезпечення надійного технічному стану ГТС (газотранспортної системи) та підвищення ядерної безпеки на АЕС.

Отже, виходячи з викладеного, можна зазначити, що на сьогодні рівень правового регулювання економічного співробітництва між Україною та ЄС не може бути визнаний у всьому задовільним з точки зору завдань модернізації української економіки. Так, у взаємній торгівлі країни ЄС виступають постачальниками готових товарів, а Україна – переважно сировинних та з низьким рівнем обробки. Що ж стосується прямих іноземних інвестицій, то хоча країни ЄС і дають приблизно 80 відсотків їхнього загального обсягу (за офіційними даними), втім переважна їхня частина вкладається у невикористані сектори. До того ж третину ПІІ з ЄС забезпечили інвестори Кіпру, що не може не викликати певних сумнівів стосовно їх походження. Вказані та інші обставини доцільно врахувати при розробці Угоди про ЗВТ з Євросоюзом та в подальшому дослідженні проблеми.

Бібліографічні посилання

1. **Вишняков О.** Європейський Союз: дискримінаційний режим у торгівлі з Україною / О. Вишняков // Право України. – 2005. – № 9. – С. 128–131.
2. **Вишняков О. К.** Торгове право ЄС : навч. посіб. / О. К. Вишняков. – К. : ІМВ КНУ, 2003. – 190 с.
3. **Опришко В. Р.** Міжнародне економічне право / В. Р. Опришко. – К. : КНЕЗУ, 2003. – 311с.
4. Про переговори стосовно ЗВТ. Представництво України при Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraïneeu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/print/47413.htm>.
5. Третій спільний звіт про прогрес у переговорах стосовно угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Представництво України при Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraïne-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/print/47346>.

Надійшла до редколегії 07.06.2012 р.

УДК 347.453

М. М. Потіп

Дніпропетровський гуманітарний університет

ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ТА ТОВАРИСТВ З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Проаналізовано проблеми правового статусу учасників товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю. Охарактеризовано позитивні й негативні якості цих товариств, визначено основні напрями вдосконалення законодавства, що регулює питання їх діяльності.

Ключові слова: господарські товариства, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, учасники господарських товариств, статутний капітал, відповідальність учасників господарських товариств.

Проанализированы проблемы правового статуса участников обществ с ограниченной ответственностью и обществ с дополнительной ответственностью. Охарактеризованы позитивные и негативные каче-